tíðinda
sosialurin
blaðið
7,-
Nr. 13 ★ hósdagur 21. januar 1993

Pensionistarnir

Verða ikki seigpíndir

–700 krónur verður als ikki talan um at pensionistar, sum eiga sethús yvir120 fermetrar, skulu galda. Talan verður um eina minni upphædd, sum teir eru førir fyri at gjalda, sigur Jóanes Eidesgaard

Síða 6 og 19

Sera stórur spenningur um búgvið eftir Ford

Hinar bilasølurnar eru bangnar fyri, at sølan av búnum oyðileggur marknaðin *Síða 7*

Føroyskur ferðavinnufilmur skal kappast við aðrar í altjóða kapping

Lesið á síðu 14

Jan Mayen-dómur kann fáa ávirkan á Føroyar

SÍÐA 9

BILL CLINTON TÓK VIÐ Í GJÁR

Eitt heilt nýtt tíðarskeið er byrjað

Lesið um Bill Clinton á síðu 11 & 12

Danmark í torførari samráðingarstøðu!

Jan Mayen-sakin kann fáa fylgjur fyri Føroyar

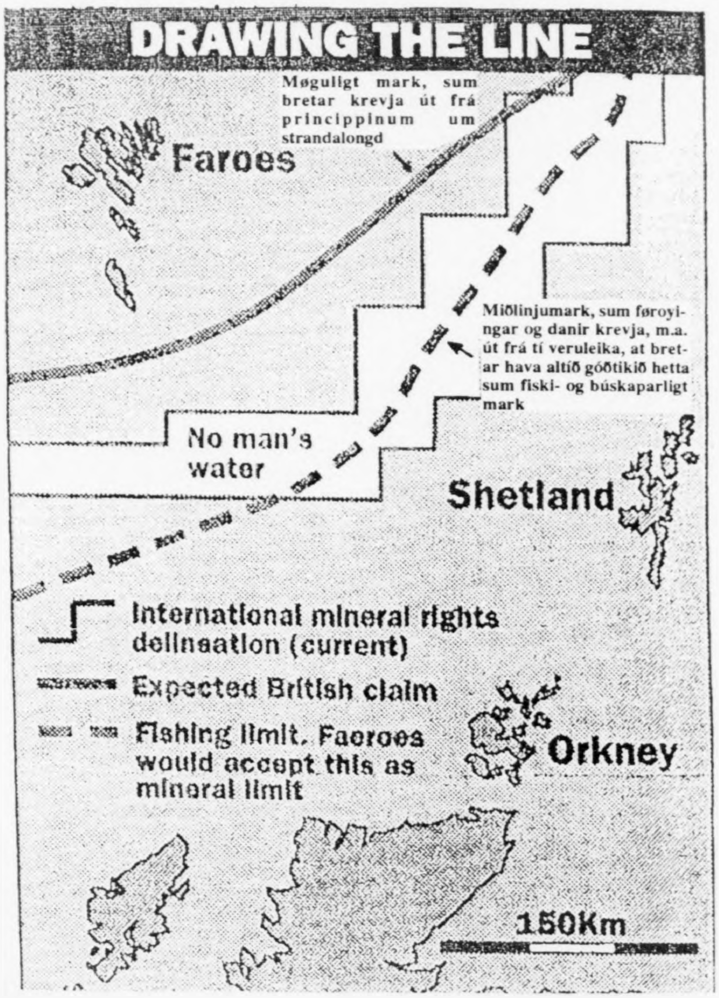

Í hesum døgum viðger altjóða dómstólurin í Haag trætumálið millum Danmark og Noreg um markið millum Grønland og Jan Mayen.

Dómur fellur helst í málinum í summar, og tað eru tey, sum halda, at dómurin kann fáa sera óhepnar fylgjur fyri Føroyar. Sosialurin hevur tosað við fleiri fólk um henda spurning, men ringt er at fáa nakran at úttala seg alment, tí málið skal vera so eymt.

Tað er nevniliga so, at tað eru danir, sum standa fyri samráðingum við onnur lond um markini við Grønland og Føroyar.

Ein ónavngivin kelda vil vera við, at danir eru í eini sera torførari støðu, nú teir skulu til at verja áhugamálini hjá ávikavist grønlendingum og føroyingum.

Tí meðan teir øðrumegin tvs. millum Grønland og Jan Mayen nokta at góðtaka eitt norskt krav um miðlinjumark, so krevja danir harafturímóti júst miðlinjumark millum Føroyar og Bretland.

Óheppin støða

Hetta meta summi at vera eina sera óhepna støða fyri Danmark og ikki minst Føroyar. Tí hendir tað, at Danmark fær viðhald í Haag fyri støðu síni í Grønlandi, so kann hetta brúkast av bretum ímóti føroyingum og dønum í spurninginum um markið millum Føroyar og Bretland.

Sosialurin hevur fingið upplýst frá ymsum síðum, at hetta er ein vandi, sum vit eiga at rokna við og sum kann skaða sakina millum Føroyar og Bretland.

Men hesum er danski samráðingarleiðarin í Haag ikki samdur í. Í aðrari grein her í blaðnum vísir hann á, at tað ber ikki til at samanbera støðuna við Jan Mayen við Føroyar.

jan

Føroyingur við í Haag

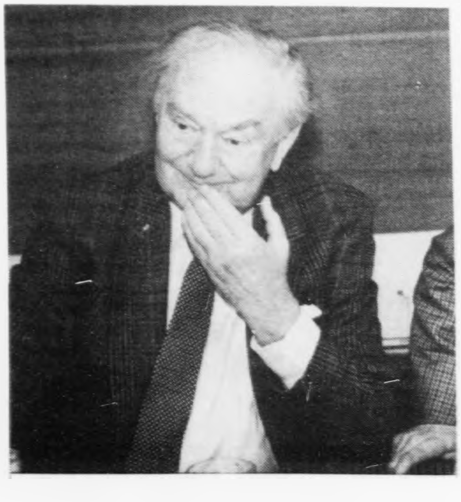

Hóast tað snýr seg um Grønland og Jan Mayen, so er ein føroyingur í Haag í løtuni fyri at fylgja við í sakarmálinum har millum Danmark og Noreg. Tað er Dánjal Nolsøe, sakførari og serkønur í undirgrundar- og markspurningum. Landsstýrið hevur ynskt, at hann fylgir við tí sakarmálinum, nú tað verður tikið upp til dóms.

Dánjal Nolsøe sigur við Sosialin, at hann luttekur ikki í sakarmálinum sum so, men umboðar føroysku sjónarmiðini. Við sínum drúgvu royndum og sera stóru vitan á øllum hesum økinum kann hann eisini leiðbeina og ráðgeva dønum, soleiðis at hesir ikki siga ella framføra nakað, sum kann fáa negativar avleiðingar fyri føroyingar.

Dánjal Nolsøe vil ikki gera viðmerkingar til, um dómur í Jan Mayen-málinum kann fáa avleiðingar fyri okkum. Hann er tó sera spentur um, hvat kemur at standa í sjálvum dóminum, tí tað er greitt, at hann fer at viðgera spurningar, sum eisini kunnu setast í samband við trætuna millum Føroyar og Bretland.

-Tað er so mín von, at her kemur einki at standa, sum kann skaða okkum sigur Dánjal Nolsøe.

jan

Tað er greitt, at kortini omanfyri kunnu ikki samanberast uttan víðari. Men tey geva okkum eina hóming av støðunum. Danmark krevur 200 fjórðinga mark millum Grønland og Jan Mayen m.a við at vísa til standralongd og at Jan Mayen er óbygd oyggj og vrakar tí norska kravið um miðlinju.

Millum Føroyar og Bretland ynskir Danmark harafturímóti miðlinjumark og vrakar bretska kravið um at fáa meira øki útfrá princippinum um strandalongd. Il er at siga, hvar ein dómur fer at týða fyri Føroyar. Men verður princippið um strandalongd lagt til grund fyri dóminum millum Grønland og Jan Mayen og Danmark vinnur úr frá hesum premissum, so kann tað sjálvandi koma illa við hjá føroyingum, har vit nettup ikki vilja góðtaka spurningin um samlaða strandalongd sum fortreyt fyri einum dómi.

Danski samráðingarleiðarin í Haag sissar føroyingar:

-Eg beri ikki ótta fyri at Jan Mayen-dómur fer at skaða Føroyar

Tey viðurskifti, sum eru galdandi í sakini um markið millum Føroyar og Bretland eru so ymisk frá teimum millum Grønland og Jan Mayen, at føroyingar eiga ikki at bera ótta fyri eini avgerð í Haag, sum gongur ímóti miðlinjuprincippinum sigur Thyge Lehman, leiðari í donsku nevndini, sum er í Haag fyri at verja donsku sjónarmiðini í sakini um markið millum Grønland og Jan Mayen.

Hetta er eitt gamalt mál, sum ikki kundi loysast við samráðingum millum danir og norðmenn og sum tí endaði í Haag, har báðir partarnir allan januar mánað greiða frá sínum sjónarmiðum.

Dómurin fellur í fyrsta lagi í mai men møguliga í juli. Har eru 16 dómarar, og tað er ómøguligt at siga nakað um úrslitið. Danski samráðingarleiðarin Thyge Lehman sigur við Sosialin, at hann sjálvandi vónar, at dómstólurin í Haag tekur til eftirtektar markið, sum er sett millum Ísland og Jan Mayen, og at markið millum Grønland og Jan Maien tí eisini at at verða sett út frá somu fortreytum tvs. einum 200 fjórðinga marki millum Grønland og Jan Mayen eins og markið er millum Ísland og Jan Mayen og ikki eini miðlinju, soleiðis sum norðmenn krevja.

Hetta er eitt av teimum mest týðandi argumentunum, sum danir brúka í sakarmálinum.

-Vit vóna, at rætturin tekur hetta til eftirtektar hesa støðu, norðmenn hava góðtikið mótvegis Íslandi sigur Thyge Lehman og heldur fram:

-Gongur rætturin ístaðin inn fyri einum heilt øðrum marki, so verða tvey ymisk mark galdandi um somu oyggj, og tað halda vit ikki ein kann góðtaka sigur Thyge Lehman.

Stórt og ríkt øki

Hann heldur tað hevur stóran týdning fyri bæði Grønland og Danmark at vinna hesa sakina, tí økið ósemja er um er hálva aðru ferð so stórt sum Danmark. Í hesum øki er vanliga sera nógv av lodnu og ein veit ikki, um tað er olja í undirgrundini eisini.

Hetta er annars ikki fyrstu ferð, at Danmark roynir eitt mál við Haag-dómstólin. Tað er hent fleiri ferðir áður.

Ongar avleiðingar fyri Føroyar

Vit spurdu Thyge Lehman, hvønn týdning ein dómur í Jan Mayen-sakini kann fáa fyri samráðingarnar millum Føroyar og Bretland sigur hann, at støða teirra er, at ein eigur at meta hvørja sak út frá sínum egnu fyritreytum. Hvør sak hevur sína egnu søgu og uppruna.

Thyge Lehman heldur tað tí vera ómøguligt at samanbera eina støðu og eina sak við eina aðra.

Fortreytirnar

Hann heldur eisini, at dómstólurin í Haag arbeiðir við júst tí í huga, at avgera hvørja einstaka sak "på dens egne premisser", sum hann málber seg.

-Vit hava nú hoyrt bretar siga, at teir meta, at dómar í fleiri øðrum málum kunnu hava týdning fyri teir í ósemjuni við Føroyar tvs. at teir kunnu brúka aðrar dómar til at rættvísigera síni krøv!

-Hetta veldst alt um, hvussu eins sakirnar eru. Men sum heild eru sakirnar altíð ymiskar. Tað vilja sjálvandi vera ymisk princípp, sum tú kanst brúka frá eini sak til aðra, t.d. princippið um miðlinjuna, men tú kanst ikki brúka hesi princípp generelt. Tey skulu brúkast í teimum konkretu málunum út frá teimum serligum umstøðunum, sum nú eru galdandi.

Kunnu ikki samanbera uttan víðari

-Tú meinar sostatt ikki at bretar uttan víðari kunnu brúka aðrar sakir, har dómar ganga ímóti miðlinju at stuðla seg til í spurninginum um markið millum Føroyar og Bretland?

-Tað haldi eg ikki. Ein kann ikki samanbera t.d. umstøður í Miðalhavinum við øki í Norðuratlantshavi.

-Men er tað ikki ein torfør støða hjá donum fyrst at skula samráðast fyri Grønland og har vera ímóti eini miðlinju og um harnæst at skula sam-

Framhald á síðu 19

Teir bretar og føroyingar og danir møttust í Havn í fjør. Mynd kalmar

Halgir W. Poulsen og Árni Olafson frá donsku samráðingarnevndini. Mynd kalmar

Fundur í London 13. mars

Ein av teimum, sum hevur arbeitt nógv við spurninginum um undirgrund og mark er Árni Olafson, serkønur í føroyskum málum í danska uttanríkisráðnum. Sosialurin hevur spurt hann, um ikki Danmark er í eini tvístøðu, nú tað skal verja grønlendsk krøv við at vera ímóti eini miðlinju og føroysk við at vera fyri eini miðlinju sigur hann seg onga viðmerking at hava.

Hann heldur ikki, at hann kann úttala seg í hesum málinum og vísir til danska samráðingarleiðaran í teimum samráðingum vit hava við Bretland, nevniliga Thyge Lehman.

Annars upplýsir Árni Olafson, at samráðingarnar, sum skulu verða í London í mars um markið, eru fluttar nakrar dagar fram til 13. mars.

jan

Framhald av síðu 7

Ógjørlig at umsita

- Eftir reglugerðini skulu vit út at kanna húsini hjá hvørjum einstøkum pensionisti, og tað hava vit als ikki umstøður til, sigur Poula Jønsson, deildarleiðari

Í samband við umlegging av føroyska almannaverkinum, er ein regla í lógini komin í ljósmála, sum higartil ikki hevur verið nýtt í Føroyum.

Higartil hevur bert verið galdandi, at allir pensionistar hava goldið 325 krónur árliga, sum búgva í egnum húsum. Henda regla stavar frá 50'unum og er ikki dagførd síðani.

Tað er hetta danir vilja hava okkum at dagføra, sigur Poula Jønsson, deildarleiðari á Almannastovuni. Avtalan varð gjørd í heyst, tá umboð fyri føroyska almannaverkið vóru í Danmark á fundi.

Hetta merkir, at pensionistar, sum búgva í egnum húsum og skylda minni enn 50.000 krónur, skulu gjalda hesa 330 krónur eyka fyri fermeturin í egnu húsum.

Poula Jønsson sigur við Sosialin, at henda regla rakar allar pensionistar.

- Nú er reglan sett í verk, men vit hava ongar møguleikar at føra hana út í lívið.

- Skulu vit fáa yvirlit yvir, hvussu nógvir pensionistar skulu gjalda, noyðast vit at seta okkum í samband við hvønn einstakan pensionist umleið 5.000 - 6.000 pensionistar, sum búgva í egnum húsum.

Harnæst skulu vit leggja upplýsingarnar inn á teldu og rokna upphæddina út. Tað kann als ikki lata seg gera í núverandi støðu, sigur Poula Jønsson.

Dagny

Framhald av síðu 9

ráðast fyri Føroyar, og har verða fyri miðlinjuni? Er Danmark ikki í einum dilemma her at skula verja partar av ríkinum út frá ymiskum sjónarmiðjum?

-Ein kann ikki siga, um ein er fyri og ímóti miðlinjuprincippinum. Ein má siga, hvat er ein rættvís loysn í eini konkretari sak og hvat verður lagt til grund fyri eini støðutakan. Og har eru vit ikki í iva um, hvat vit meina um Føroyar-Bretland. Har halda vit, at miðlinjan er tann einasta rættvísa loysnin.

Fer ikki at skaða fyri Føroyar

Thyge Lehman heldur ikki, at ein avgerð í Jan Mayen málinum kann skaða møguleikarnar hjá Føroyum at fáa eina rættvísa loysn.

-Ein kann ikki samanbera Jan Mayen og Føroyar. Jan Mayen er t.d. ein óbygd oyggj og ikki eitt samfelag eins og Føroyar, hvørs tilverugrundarlag er fiskur og havið. Ein kann tá heldur samanbera Grønland, Ísland og Føroyar men ikki Jan Mayen.

Vit kunnu ikki góðtaka, at ein óbygd oyggj sum Jan Mayen skal kunna krevja miðlinjumark. Men fyri Føroyar er júst eitt slíkt krav sera náttúrligt. Á Jan Mayen eru bert nøkur fá veðurfólk. Har er eingin havn ella samfelag sum so. Har finst eingin búskapur ella nøkur vinna.

Uppá fyrispurning um sakirnar millum Føroyar og Bretland er ein sera torfør sak í mun til aðrar, sum danir hava verið við í sigur Thyge Lehman, at allar slíkar sakir eru eins torførar.

Samráðingarloysn heldur enn Haag

Hann vil einki siga um, antin tað verður neyðugt at fara til Haag við føroysku sakini ella ikki men vísir á, at meðan summar sakir av hesum slagnum taka nøkur fá ár at fáa loyst, so taka aðrar 15 ár ella meira.

Thyge Lehman leggur annars stóran dent á, at tað eru føroyingar sjálvir, sum standa fyri samráðingunum og leggja strategiina.

Hann heldur sjálvur, at tað ber til at samráða seg til rættis við bretar. Føroyingar hava nógv góð kort á hondini í ti málinum.

-Føroyingar eiga als ikki at bera ótta fyri úrslitinum av sakarmálinum um markið millum Grønland og Jan Mayen. Hesi bæði málini kunnu als ikki samanberast sigur Thyge Lehmann at enda í samrøðu við Sosialin.

jan

KFUK

Í kvøld kl. 19.30 verður almennur bíbilfundur við Bjarna Bæk, presti.

BRÚKTIR BILAR

Vit hava fleiri góðar brúktar bilar av ymsum merkjum sera biliga og sera lagaliga til sølu

Bilarnir standa á goymsluni hjá P/F Ivan Johansen, Tórshavn, og kunnu sýnast har. Ynskja tygum at royna teir, kann hetta avtalast tá tlf. 18903

Rann Teld
v/ Atla Klein Olsen
Postboks 205
110 Tórshavn
Tlf. 18903
– 88903
Fax 18703

Gevið bornunum HJÁLM!

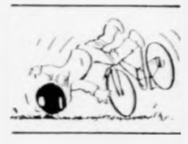

Børn duga ikki so væl at taka hendurnar fyri seg, detta tey á súklu.

VERJIÐ HØVDIÐ!

BBC

Hósdagur 21. januar

0 15 Asia Today
0 25 Newsnight
1 00–5 00 World Service News every full Hour
1 25 ?
2 15 Asia Today
2 25 Newsnight
3 25 Tomorrows World
4 25 The Buckman Treatment 5 6
5 25 First Sight
6 00 Business Breakfast
7 00 Breakfast News from London
9 05 Kilroy
9 45 Rosa King
10 00 News from London
10 05 Playday: -TheTenth Stop-
10 30 Good Morning with Anne and Nick
11 00 News from London
11 05 Good Morning with Anne and Nick
12 00 News from London
12 05 Good Morning with Anne and Nick
12 15 Pebble Mill
12 55 World Weather
13 00 One O'Clock News and Weather
13 30 First Letter first
14 00 World Service News
14 30 Prime Time 9 13
15 00 Telling Tales 9 10
15 15 Jackanory
15 30 ?
15 55 The O-Zone
16 10 Return of the Psammed 3 6
16 35 Nicholayeva plays Shostakovich 2 6
17 00 Catchword
17 30 Shak the red Fox 2 2
18 00 Six O'Clock News from London
18 30 Citizen Smith: -Changes-
19 00 The Dick Emery Show
19 30 Eastenders

20 00 Lovejoy: -The Napoleonic Commode-
20 55 ?
21 00 Film '93 with Barry Norman
21 30 The late Show
22 00 World Service News
22 30 World Business Report
23 00 Behind the Headlines
23 30 Newsnight

Friggjadagur 22. januar

0 15 Asia Today
0 25 Newsnight
1 00–5 00 World Service News every full Hour
1 25 Question Time
2 15 Asia Today
2 25 Newsnight
3 25 Germany means Business: -Antonstrasse 23- 2 5
4 25 Film '93 with Barry Norman
5 25 Kilroy
6 00 Business Breakfast
7 00 Breakfast News from London
9 05 Kilroy
9 45 Rosa King
10 00 News from London
10 05 Playdays: -The Patch Stop-
10 30 Good Morning with Anne and Nick
11 00 News from London
11 05 Good Morning with Anne and Nick
12 00 News from London
12 05 Good Morning with Anne and Nick
12 15 Pebble Mill
12 55 World Weather
13 00 One O'Clock News and Weather

TV3

Hósdagur 21. januar

13 45 Guiding Light
14 35 Per i hjertum
15 30 A-Team
16 25 Tíðindi
16 30 Real Ghostbusters
17 00 Turtles
17 30 Tíðindi
17 35 Eydnuhjólið
18 05 Grannar
18 30 Fullt hus
19 00 Le Kamera gå
19 30 Tabber på TV
20 00 Eftirlýstur
21 00 Tíðindi
21 05 Miami Vice
22 00 Married with Children
Al fær at vita, at hann og Peggy fara at arva nógv, um tey fáa eitt barn afturat. Men Peggy hevur ongan hug at fáa fleiri.
22 30 Tíðindi
22 35 McCall
23 25 Quincy
0 25 Liðugt

Sjónvarp Føroya

Hósdagur 21. januar

19 00 Urmælingarnir
19 55 SvF-lýsingar
20 00 Dagur og vika

20 45 Eg og heilsumiðstøðin
21 15 Tann hvíti víkingurin 3 4
22 30 TV-aktuelt
23 15 Kriminærurin
Amerikonsk sendirøð við New York kommisærinum Tony Scali (Michael Chiklis) í miðdeplinum.
Scali ætlar at læra sítt fólk. Hann heldur tey gera ov lítið við arbeiðið, og tí fer hann við út á nátt arbeiði.
0 05 Liðugt

Útvarp Føroya

Fastar sendingar gerandisdagar:
07.15 Tíðindi
07.17 Morgunlestur
07.30 Tíðindi
07.35 Góðan morgun Føroyar
08.00 Tíðindi
08.05 Góðan morgun Føroyar - framhald
09.00 Veðurtíðindi og tíðindi
09.05 Morgunlestur
09.15 Dagsins tónar
10.00 Tíðindi
10.05 Fimleikaleikan
10.10 Lurtararnir og vit/ Máltreðurin
11.00 Tíðindi
11.30 Undir dagurða
12.00 Tíðindi
12.01 Middagstónleikur
12.15 Veðurtíðindi, skrá og valuti
12.20 Tíðindi og kunngerðir
12.35 Dagurðatónleikur
13.00 Veðurtíðindi
13.01 Nýtt og gott gamalt
14.00 Veðurtíðindi

17.00 Veðurtíðindi
18.25 Veðurtíðindi og skrá
18.30 Tíðindi
21.00 Tíðindi

Hósdagur 21. januar

9 30 Blafell - 21. partur
11 01 Løgfrøðingurin
17 05 Countrytónar
17 30 Løgfrøðingurin (e)
18 00 Barnaútvarpið
19 00 Tilvera
Heitið á Tilveruni hesaferð er Jesus. Hvat vita vit um Jesus? Hvat hava ymisk skjøl sagt um komandi Messias, hvussu var umhvørvið, Jesus livdi í? Hvat hava samtíðar søguskrivararnir fest á blað um tíðina, Jesus livdi foldarlívið?
Armgarð Arge leggur til rættis
19 30 Løg meir dámar
20 00 Fimmarin (e)

Friggjadagur 22. januar

9 30 Tilvera (e)
11 01 Heimurin í dag (e)
10 10 Máltreðurin